

Hjarnø-/Havbrugsgruppen

Hjarnø-/Havbrugsgruppen er et samarbejde mellem Danmarks Naturfredningsforening i Horsens, Hedensted og Odder kommuner, Friluftsrådets Kreds Søhøjlandet, Danmarks Sportsfiskerforbund i Østjylland, Horsens Sejlklub, Foreningen Endelave Hav- og dambrug - Nej tak, repræsentant fra grundejere i As Vig samt beboere på Hjarnø og i Snaptun.

Kontaktperson: Jan Karnøe, mail jankarnoe@gmail.com, tlf. 21704913.

23. marts 2014

Høringssvar på

Udkast til strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020.

(NaturErhvervstyrelsen, j.nr. 12-7133-000001)

1. Indledning.

Det må hilses med glæde, at der udarbejdes en strategi for en bæredygtig udvikling af akvakultursektoren, naturligvis forudsat, at der er dækning for bæredygtigheden. Akvakultursektoren (og de dermed forbundne institutioner) i Danmark indeholder megen viden og teknik, som utvivlsomt kan nyttiggøres i jagten på vækstmuligheder. Tiden er åbenlyst løbet fuldstændigt fra Havbrugskommissionens anbefalinger fra 2003.

2. Bemærkninger til strategiens indledning.

Det er en velset forudsætning, at strategien forudsætter "overholdelse af vandrammedirektivet og de nationale vand- og naturplaner, herunder kravet om ikke-forringelse af miljøets tilstand." Den skal vel også gerne være i overensstemmelse med Danmarks Havstrategi?

Det er bemærkelsesværdigt, at primærproduktionen af fisk og skaldyr fylder relativt lidt i forhold til de dermed forbundne industrier:

2012-tal	Primærproduktion	Fiskefoder og – ingredienser	Opdrætsteknologier
Årsomsætning	1,1 mia.kr.	1,5 mia.kr.	1,5 mia.kr.
Arbejdspladser	373	Andel af 300	Andel af 300

Det er klart, at engagement i primærproduktionen er en forudsætning for, at der er noget at byde på i de andre sektorer, men at det er primærproduktionen, der skal satses på, er vel ikke indlysende? Om-sætningen pr. medarbejder ser ud til at være væsentligt større i de to andre sektorer.

Det er glædeligt, at miljøfremskridtene indenfor (ferskvands-) dambrugene er så markante. Det kan blot undre, at man ikke er mere ambitiøs med at få de sidste klassiske dambrug lukket eller moderniseret til en lavere miljøbelastning, når redskaberne dertil allerede findes. Den samme udvikling er des-

værre ikke til stede med hensyn til havbrug. Her siges: "Havbrugene kan ikke umiddelbart etablere en direkte renseforanstaltning til at reducere deres næringsstofpåvirkning". Så her lader man sig nøje med næringsstofreducerende tiltag som muslingeopdræt og produktion af tang vel vidende, at det sker uden tæt geografisk sammenhæng med forureningsstedet og uden, at der er evidens for værdien heraf. Det er en overraskende overbærende tilgang til en forurenende produktion, som man da heller ikke tilbyder det danske landbrug, der skal iværksætte forureningsbegrænsende tiltag inden afvanding til offentlige vandløb og dermed til kystvandene.

"Ved placeringen (af muslingeopdræt og tangproduktion) skal der også tages højde for anlæggenes øvrige miljøeffekter, eksempelvis påvirkning af flora og fauna på havbunden." Da kvalitetskriteriet for kystvande er ålegræssets udbredelse, burde hverken havbrug eller kompensationsbrug placeres på vanddybder under 11 meter endsige i Natura2000-områder. Problemet med den dårlige synkronisering mellem forureningen fra burfiskene, algeudviklingen og muslingers næringsoptagelse er et miljøproblem, der ikke nævnes.

Under **styrker og svagheder, muligheder og trusler** kan det undre, at forurening ikke nævnes som en svaghed ved havbrug. Der er tale om en uhæmmet forurenende produktion, der skaber sorte arealer, hvor den ligger – og det kan en kompensationsproduktion ikke lave om på. Ved placeringsvalg kan besluttes, hvor primærfureningen skal finde sted. Det er på niveau med diskussionerne i slutningen af 50'erne/begyndelsen af 60'erne om, hvor langt kloakledningerne skulle gå ud fra kysten med udledning af det urensede spildevand.

Der tilrådes satsning på højværdiprodukter som økologiske fisk. Hvis det skal ske, vil det nok være klogt at lægge noget mere kvalitet bag økologimærkningen, end det sker nu. Det er småt med absolutter og bæredygtigheden i de nuværende økologikrav. Det betyder, at enhver kritisk journalist kan punktere begrebet i et snuptag – det er et tyndt brand. Pangasius og norske burlaks har et ilde ry, og det kan danske opdrætsfisk også få, hvad enten de er "økologiske" eller ej. Når man i havbrugene vil satse på ørredrogn, får man en dårlig kødkvalitet fra de drægtige hunner. Dette kød kan ikke markedsføres som kvalitetskød, hvad enten det er økologisk eller ej.

Det kan undre, at det ikke ses som en trussel, at der dette efterår er undsluppet mere end 150.000 slagteklare regnbueørreder fra havbrugene. Det er da en faunaforurening, der er til at få øje på. Disse ørreder vil gå op i vandløbene, hvor de vil være konkurrenter til de vilde bestande, som man hæger om, og som indgår som en kvalitetsparameter i vandplan 2. Desværre er undslupne regnbueørreder et kronisk problem, men omfanget må vel stige med antallet af bure? Muligheden for at opdrætte "nye arter" strejfses. Det medfører risiko for yderligere faunaforurening, og hvis der er tale om arter, der lever vildt i Danmark, også risiko for genetisk forurening af vilde stammer, så det må siges at være en dårlig ide.

3. Bemærkninger til regeringens strategiske mål for dansk akvakultur.

Afsnittet lider under en sammenblanding mellem dambrug og havbrug. Det ville være mere klart, hvis der var en opdeling mellem de to. "Det er regeringens mål, at kvælstofbelastningen pr. produceret enhed er reduceret med 25% i 2020." Betyder det i gennemsnit, eller at reduktionen skal finde sted både indenfor dambrug og indenfor havbrug? Kan man forurene efter forgodtbefindende, hvis man kompen-

serer et andet sted? Satsningen på økologi er som nævnt meget lidt værd, hvis økologi ikke kan forbindes med bæredygtighed og miljøvenlighed. Det kan også undre, at saltvandsdambrug knapt nævnes, når teknologien til en ikke-forurenende produktion faktisk findes og praktiseres. Var det så ikke netop her, der skulle satses?

Har man i øvrigt bemærket, at der eksperimenteres med havbure med forureningsopsamling?

Havbrugsindustrien påstår, at den producerer fødevarer til en hungrende verdens befolkning, men det er vel mere rigtigt at sige, at de "skidtfisk", der indgår i foderet, kunne brødføde dobbelt så mange mennesker, som opdrætsfiskene kan. Og hvis fiskefoderets bestanddele ikke er egnet som menneskeføde, så er fiskene, der kommer ud af det, nok heller ikke. Til opfodring af hver ton havbrugsfisk medgår ca. 2 ton vild fisk, bl.a. tobis. Når man fisker på tobisforekomsterne, bliver der mindre føde til vilde fisk længere oppe i fødekæden, f.x. torsk og laks, som vi måske hellere vil spise. Erfaringerne fra landbruget viser, at forøgelsen af mængden i svineproduktionen ikke har ført til øget beskæftigelse, men tvært imod til et betydeligt fald. Årsagen er især stordrift og rationalisering. Hvorfor skulle noget andet gælde i ørredproduktionen?

Hvordan kan man satse på den forurenende havbrugsproduktion, når Danmarks Havstrategi nævner, at den væsentligste påvirkning af det danske havmiljø er tilførsler af næringsstoffer (Basisanalyse s. 91)? Ved at lægge en større produktion ud i mere kystfjerne havområder vil resultatet vel være, at endnu større havområder bliver ramt af algeopblomstring og iltsvind, samt at de vilde fiskebestande får det endnu sværere.

4. Bemærkninger til administrationsgrundlaget.

Det er korrekt, at miljøgodkendelse af akvakulturanlæg kan være en lang proces, men den skal vel heller ikke behandles mere lemfældigt end andre miljøgodkendelser? Lighedsgrundsætningen tilsiger vel, at akvakulturanlæg skal efterleve de samme miljølove som andre virksomheder. Der skal vel heller ikke være mindre offentligt indblik eller dårligere ankesmuligheder indenfor dette område end indenfor andre? Der er vel også her et behov for at sikre, at Danmarks forpligtelser til indgåede aftaler og EU-direktiver efterleves. Desværre er vækstfikserede embedsmænd og politikere ikke tilstrækkelig garanteret derfor. Det er en uheldig praksis, at miljøredegørelser finansieres og udfærdiges af ansøgerbetalte rådgivere. Det betyder, at en sådan redegørelse er at betragte som et partsindlæg, der er rensset for kritiske observationer. Når det offentlige ikke afsætter ressourcer til et kvalificeret modspil, overtages ansøgers positivt farvede vurderinger råt og gengives ordret i miljøgodkendelsen. Så ville det nok være bedre, at det offentlige var opdragsgiver – det kunne sikre en mere nuanceret tilgang. Der er endvidere eksempler på, at offentlige myndigheder giver tilladelse til akvakulturer i Natura2000-områder uden miljøkonsekvensvurdering, skønt andre offentlige instanser finder det indlysende påkrævet.

Afsnittet synes at gå ind for, at man én gang for alle udpeger områder, hvor der kan placeres forurenende akvakulturanlæg uafhængigt af alle andre faktorer. Det forekommer at være en risikabel gambling med miljøet og en fuldstændig kortslutning af mulighederne for borgeres og miljøorganisationers indblik og klagemuligheder.

Det er efterhånden åbenlyst, at placering af akvakulturer i kystnære områder modarbejder både befolkningens rekreative muligheder og ønskerne om at tiltrække turister til landet (fokusområde for Er-

hvervsministeriet). Langs kysten af As Vig ved udmundingen af Horsens Fjord ligger der over 1000 sommerhuse, som anslået repræsenterer en årlig brugsværdi / turismeindtægt / serviceomsætning på 100 millioner kr. As Vig er nu dækket af 7 akvakulturanlæg, der samlet anslås at have en omsætning på 50 millioner kr. Badevandet og naturværdierne er stærkt forringet. Hvordan ender regnestykket, hvis man indregner tabt lejeindtægt på sommerhusudlejning, færre lystfiskerturister og flere danskere, som vælger at lade sommerhuset ubenyttet og i stedet ferierer i udlandet?

Kystturismen tegner sig for ca. 30 milliarder kr. årligt. Kystturismen er i tilbagegang. Den behøver et kvalitetsløft for at rette sig, ifølge Erhvervsministeriet. Hvor meget kommer væksten i fiskeopdræt til at koste kystturismen?

Det vil være en lettelse at få akvakulturer væk fra kystfarvandene, men vil det være godt at få dem længere til havs, hvis det blot betyder, at forureningskilden flyttes længere ud? Strategien taler om at reducere udledningen af kvælstof pr. ton fisk med 25 %. Oplægget indeholder samtidig en vækst i fiskeproduktionen på 50 %. Det giver vel en samlet vækst i kvælstofudledningen på 12,5 %. Er udledningen ikke i forvejen rigelig, eller er det meningen, at landbruget skal reducere sin kvælstofudledning tilsvarende, og hvad så med arbejdspladserne der? 50 % forøget udledning af fækalier og spildfoder øger risikoen for iltsvind i farvandene (i strid med havstrategien). Så er der nogle flere vilde fisk, der dør.

5. Afsluttende bemærkninger.

Hjarnø-/Havbrugsgruppen har ulemperne ved intensiv havbrugsdrift inde på livet. Vi kan dagligt se de ulemper for miljøet, som industrien giver anledning til. Vi finder ikke det foreliggende udkast til en akvakulturstrategi hverken vækstmæssigt eller miljømæssigt forstandigt. Vi tror, at man med strategien sætter sig mellem to stole: forureningen vil med udkastets strategi stige, mange års miljøforbedringer vil blive afskrevet, de frie vandflader vil være en saga blot, kystturismen vil dale yderligere, discountmad og dårlig smag vil dominere og gøre danske fiskeprodukter til et dårligt brand.

Det ville være velgørende, hvis strategien i stedet satsede på de områder, der kan opdrætte fisk uden at det sker på bekostning af miljøet. Så ville der også kunne ske en fremgang i de vilde bestande med fisk, der er sunde og smager godt.